

Valamennyi témakört átható általános követelmények

<i>Földünk és környezetünk:</i>	<i>Földünk és környezetünk:</i> általános követelmény: a tanuló értse meg, hogy a népek természeti és gazdasági körülményei, hagyományai meghatározzák gondolkodásmódjukat, gazdasági helyzetüket, világszemléletüket.
---------------------------------	--

Magyar nyelv és irodalom: kommunikációs készségek, könyv- és könyvtárhasználat, véleményalkotás és értékelés

Informatika: dokumentumok kiválasztása, információk felhasználása, önművelés

Testnevelés, sport: viselkedési minták a fenyegetettség elkerülésére

Matematika: megismerési módszerek és gondolkodási műveletek alkalmazása

Ének-zene: gyermekdalok, játékdalok, népszokások, zenehallgatás

Tánc és dráma: kifejezőképesség (mozgás, beszéd), drámajátékok – elemzés, improvizáció, ünnepi szertartások

Vizuális kultúra: ábrák, információjelek, a tömegkommunikáció képi közlései, manipuláció, egyes műsортípusok szerepe és hatásmechanizmusa.

A képsorozat és a munkafüzetek kipróbálására közel ötszáz intézmény vállalkozott szerte az országból.

Tapasztalataikat felhasználva szeretnénk a programot az 1998–1999-es tanévben országosan bevezetni.

Az Országos Közoktatási Intézet segítségével ajánlott tanterv is készül, mely az országos információs adatbázisban is megjelenik majd.

A programmal kapcsolatban az alábbi címen kérhető tájékoztatás:

BM Tűzoltóság Országos Parancsnoksága, Tájékoztatási és Társadalmi Kapcsolatok Főosztály, Budapest VI., Izabella u. 62–64., 1064, Tel.: 266-1193; Fax.: 112-2022.

Jádi Zsuzsanna

A teljesebb értékű tudás szolgálatában

Közhelynek tűnhet, ha mindig az átmeneti időszak bizonytalanságaira, kiszámíthatatlanságaira és történelmi jelentőségére hivatkozunk. Pedig az utóbbi évek nagy változásai következtében joggal megérdemli társadalmunk ezeket a jelzőket, hisz' gyakorlatilag az élet minden területén új körülményekkel és feltételekkel, megváltozott igényekkel és követelményekkel találkozhatunk.

Különösen igaz ez az emberek vagy kisebb-nagyobb közösségek egymás közötti viszonyára, a megváltozó normákra és értékekre, a társadalmi érvényesülés kiszámíthatatlanabb és még alakulásban levő követelmény- és feltételrendszerére, abban az értelmiség szerepére. Azonban az ma már egyértelműen megfogalmazható, hogy a sokoldalúan képzett, nyelveket ismerő, a szűkebb és tágabb világban eligazodni képes emberek esélyei nagyobbak. Különösen a fia-

talok esélyei biztatóak, amennyiben felismerik lehetőségeiket és azokkal élni is tudnak.

A fejlett nyugati országokhoz való csatlakozás, az euro-atlanti integráció – nem mindenben egyértelmű és kiszámítható, de egyre „kézzelfoghatóbb” – folyamata ma még szinte beláthatatlan lehetőségekkel bővíti a választékot. Ehhez azonban ismeretekre, tudásra, megalapozott információkra és ezek feldolgozásának, elemzésének képességére van szükség.

Az 1996 őszen megalakult *TIT Hadtudományi és Biztonságpolitikai Egyesület* (TIT HABE) fontos szerepet kíván betölteni ebben a tevékenységben. Az egyesület mint szakmai civil szervezet alapítóit az a felismerés vezette a TIT HABE életrehívásával, hogy – mint a hadtudomány és a biztonságpolitika legkülönbözőbb területeivel foglalkozó kutatók és szakértők – részt vállaljanak a társadalom számára fontos területeket bemutató tudományos ismeretterjesztő munkában, a hiteles és szakszerű tájékoztatásban.

Mindenki számára közismert, hogy a kilencvenes évek mélyreható átalakulásokat hoztak a magyar társadalom életében. Látványos változások történtek a politika, a gazdaság, a kultúra, a közélet és sok más területen. Megfogalmazódott a társadalmi modernizáció hosszú távú programja, intenzív szakaszába lépett az euro-atlanti integrációra történő felkészülés szerteágazó folyamata.

Az ország egy biztonságosabb nemzetközi környezet, a békésebb és kiegyensúlyozottabb társadalmi viszonyok megteremtésével készül a 21. századba.

A társadalmi átalakulás természetesen nem hagyta érintetlenül az ország nemzetközi helyzetével, kül- és katonapolitikájával, biztonságával kapcsolatos területeket sem. Alapvetően megváltozott a honvédelemmel, a hadtudománnyal és a biztonsággal összefüggő nézetek, tudományos elméletek rendszere, törvényi háttere. Változóban van a hadsereg, a rendvédelmi szervek és a társadalom viszonya, nyitottsága és átláthatósága, felbomlóban van a fegyveres szervezet körülvevő titokzatosság és misztikusság.

Az eddigi változások azonban nem hoztak áttörést a fegyveres szervek társadalmi megítélésében, a közgondolkodásban, annak elfogadásában, hogy a hadsereg és a rendvédelmi szervek modernizálása csak akkor lehet eredményes, ha a társadalom átalakításának és euro-atlanti integrációjának részeként, azzal szoros kölcsönhatásban valósul meg. Ennek egyik legfontosabb feltétele, hogy a

közvélemény megismerje és elfogadja a fegyveres szervek fontos társadalmi szerepét, működésük hazai és nemzetközi – személyi, tárgyi, technikai és egyéb – feltételeit. Ennek érdekében – vitathatatlanul – maga a hadsereg és a rendvédelmi szervek (rendőrség, határőrség, polgári védelem stb.) tehetnek a legtöbbet. De sokat tehetnek az olyan szakmai-tudományos szervezetek is, mint a TIT Hadtudományi és Biztonságpolitikai Egyesület, amelyek megfelelő szakmai kompetenciával és politikai függetlenséggel rendelkeznek a hiteles szakmai tájékoztatáshoz, az ismeretek differenciált és objektív átadásához.

Természetesen, ehhez szükség van a másik fél érdeklődésére, befogadókészségére, arra, hogy felismerje: a korszerű műveltség magában foglalja a modern *biztonságpolitikai ismereteket* is, amelyek már régen nem csak a katonai biztonságot jelentik.

Ehhez jó lehetőséget és mintegy keretet biztosít a *Nemzeti Alapanterv* (NAT), amely mind az egyes műveltségi területek, mind a különböző tantárgyak vonatkozásában megfelelő kapcsolódási felületekkel rendelkezik és összecseng a 21. század modern képzettségű és mentalitású, a világban magabiztosan eligazodni képes, tájékozódni tudó embertípusának követelményeivel. Ennek megvalósítása hasonlóan összecseng a TIT HABE alapszabályában megfogalmazott célokkal, miszerint:

- az ország nemzetközi helyzetével, biztonságával, honvédelmével, belső rendjével összefüggő tájékoztató és tudományos ismeretterjesztő munka szervezése és végzése a lakosság, mindenekelőtt az ifjúság körében;

- fórumok és publikációs lehetőségek biztosítása a hadtudományi és biztonságpolitikai kutatások eredményeinek megismertetésére, a korszerű ismeretek közvetítésére, a nemzetközi helyzettel és az euro-atlanti integrációval kapcsolatos kérdések megvitatására;

- a hadtudomány nemzeti hagyományainak ápolása, a biztonságpolitikai

szervek és a társadalom egységének erősítése.

Az egyesület terveinek megfogalmazása során természetesen figyelembe vettük az oktatás és a nevelés megváltozott tartalmi és formai, módszertani követelményeit, így az oktatással kapcsolatos elképzeléseink messzemenően illeszkednek a NAT programjához, követelményeihez és új lehetőségeihez a hazafias és honvédelmi nevelés, a korszerű ismeretek közvetítése, valamint a haladó hagyományok és értékek ápolása terén.

Mindez jól tükröződik az 1997. évre megfogalmazott Cselekvési Programunkban is, amely elsősorban a fiatalok és a nevelésükkel foglalkozó pedagógusok, klubok, művelődési házak és egyéb intézmények, valamint a civil szervezetek körében végzendő tudományos ismeretterjesztést tűzte ki legfontosabb feladatául. Az egyesület mint a TIT Szövetség tagja, országos hálózat létrehozását tervezi a TIT megyei egyesületekkel együttműködve.

A TIT HABE rövid féléves tevékenysége során már több olyan fórumot szervezett, amelyek a – hagyományosan kedvezően megítélt – tudományos ismeretterjesztés mintegy évtizedes mulasztásait segítenek pótolni azzal, hogy az átalakuló és az euro-atlanti integrációra készülő társadalom biztonságpolitikai helyzetét és elképzeléseit ismertetik a közvélemény különböző csoportjaival.

Ezt a szándékot szolgálták a vidéki oktatási intézményekben – tájékozódó jelleg-

gel és az 1997–1998-as tanévet előkészítő – megszervezett speciális kollégiumok, a regionális biztonságpolitikai konferenciák, a tíz nagyvárosban megtartott biztonságpolitikai fórumok és a fővárosban meghirdetett TIT Biztonságpolitikai Akadémia előadás-sorozat.

Az eddigi rendezvényeink meghirdetésének gondolata abból a *felismerésből* fakadt, hogy

– a társadalmi modernizáció és az euro-atlanti integráció törtenelmi jelentőségű feladat és lehetőség a mai társadalom életében;

– a NATO-csatlakozás és a fegyveres szervek integrációja társadalmi ügy és feladat, ezért fontos, hogy a közvélemény ismerje a fegyveres szervek helyzetét, céljait és lehetőségeit, érezzen és vállaljon értük felelősséget;

– a közvélemény felkészítése érdekében végzett kommunikációs-tájékoztató munka ugyanakkor színvonalában és hatékonyságában egyaránt elmarad a kívánt szinttől.

Tapasztalataink megerősítették felte-

véseinket és egyértelműen bizonyították, hogy szükség van az ilyen jellegű és színvonalú tudományos ismeretterjesztés ezen különleges területét népszerűsítő rendezvényekre. E tapasztalatokat igazolta a rendkívül nagy érdeklődés és kedvező fogadtatás, továbbá a számtalan kérdés és kétely, illetve az a hangulat, hogy a résztvevők ösztönösen örültek a párbeszéd lehetőségének.

A szükséges információk hiányából fakadó érzékelhetően nagy fokú bizony-

A társadalmi átalakulás természetesen nem hagyta érintetlenül az ország nemzetközi helyzetével, kül- és katonapolitikájával, biztonságával kapcsolatos területeket sem. Alapvetően megváltozott a honvédelemmel, a hadtudománnyal és a biztonsággal összefüggő nézetek, tudományos elméletek rendszere, törvényi háttere. Változóban van a hadsereg, a rendvédelmi szervek és a társadalom viszonya, nyitottsága és átláthatósága, felbomlóban van a fegyveres szerveket körülvevő titokzatosság és misztikusság.

talanságot, sajnos, tovább fokozza a média sokszor ellentmondásos, felszínes, nem ritkán szakmailag megalapozatlan tájékoztatása, a látványosságokra és a „hírekre” történő összpontosítás – a valódi problémák és összefüggések feltárása helyett.

A jelzett probléma társadalmi fontosságát, a jövőt alapvetően befolyásoló kedvezőtlen hatását és a NAT által kínált lehetőségeket felismerve, az abban megfogalmazott távlati célokkal és követelményekkel azonosulva, arra az elhatározásra jutottunk, hogy kidolgozzuk és javasoljuk egy hiányt pótló tantárgynak a tantervbe történő felvételét, illetve ennek lehetőségét *Biztonságpolitikai ismeretek* (Béke- és konfliktuskutatás) címmel.

Az új tantárgy bevezetésének lehetőségét azért tartjuk fontosnak, mert segítségével és intézményi feltételek között sajátíthatók el a legfontosabb biztonságpolitikai ismeretek, ezáltal érthetők meg a napjaink – és főleg a holnap – szempontjából meghatározó társadalompolitikai, gazdasági, ökológiai és nem utolsósorban katonai-biztonsági kérdések.

Az általunk javasolt tantárgy keretében könnyebben *megérthető*:

- az ország – még sokáig – változásban levő nemzetközi biztonságpolitikai környezetének fontosabb jellemzői, tendenciái;
- az euro-atlanti integráció elnyeréséig és az azt követő időszak szerteágazó társadalompolitikai, gazdasági és katonai döntései;
- a nemzetközi béke- és konfliktuskutatás szükségessége, a válságmegelőzés és -kezelés mechanizmusa és intézményi felteletrendszere.

A Biztonságpolitikai ismeretek tantárgy fontos szerepet játszhat annak felismertetésében és elfogadtatásában, hogy a

korszerűen értelmezett *biztonság olyan komplex fogalom, amely átszövi az egyén és a társadalom egész valóját, s a jelentőségéből mind jobban veszítő katonai biztonság mellett magában foglalja az egyre hangsúlyosabb gazdasági, politikai, ökológiai, informatikai és más elemeken keresztül az állampolgár szubjektív biztonságát is.*

Következésképp a *biztonság társadalmi kategória*; elengedhetetlen azt megismertetni és az érte érzett társadalmi felelősséget tudatosítani – már az iskolában.

Úgy tervezzük, hogy a tematika véglegesítése után kidolgozzuk a téma sajátosságaiából fakadó szak módszertan elveit és gyakorlati kérdéseit, ami konkrét segítséget nyújthat a tanárok oktató-nevelő munkájához. A szak módszertani segédlettel együtt olyan oktatási csomagot kínálunk, amely tartalmazza az előadásokat, különböző vázlatokat és táblázatokat, diákat és videofelvételeket, illetve lehetőséget biztosítanak az INTERNET szolgáltatásainak alkalmazására.

A pedagógusok felkészítésének segítésére rendszeres továbbképző tanfolyamokat szervezünk országos, regionális és helyi szinten.

A TIT HABE által kezdeményezett Biztonságpolitikai ismeretek tantárgy olyan differenciált ismereteket nyújthat a különböző évfolyamok tanulóinak és tanáraiknak, amelyek kitágíthatják a formálódó „euro-állampolgár” látókörét, értékben, szellemiekben és kultúrában gazdagíthatják „fogyasztóit”, ezáltal a lakosság egészét. A modernizáció és az euro-atlanti integráció hullámain a 21. századba igyekvő társadalomnak, s benne különösen a fiatal nemzedéknek ez feltétlenül a hasznára válhat.

Vámosi Zoltán